

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA

Brüsszel, 29.9.2006
COM(2006) 558 végleges

**A BIZOTTSÁG JELENTÉSE A TANÁCSNAK
ÉS AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK**

**a halászati és akvakultúra-termékek piacának közös szervezéséről szóló 104/2000/EK
tanácsi rendelet végrehajtásáról**

{SEC(2006) 1218}

1. BEVEZETÉS

A 2000/104/EK tanácsi rendelet¹ 41. cikke értelmében a Bizottság e rendelet végrehajtásának eredményeiről legkésőbb 2005. december 31-éig értékelő jelentést küld a Tanácsnak és a Parlamentnek. Ez a jelentés a közös piacszervezés (a továbbiakban: KPSZ) eddigi alkalmazásának mérlegén alapul. Ezenkívül a Bizottság szolgálatai kérdőíves konzultációt is rendeztek, amelyre 22 tagállamtól és 3 érdekelt féltől érkezett válasz.

A Szerződés 32. cikke alapján a halászati termékek is mezőgazdasági termékeknek minősülnek, ezért a közös agrárpolitika alapelvei vonatkoznak rájuk. A Miniszterek Tanácsa először a 2142/70/EK rendelet² útján vezetett be közös piacszervezést a halászati termékeknél.

A KPSZ volt a közös halászati politika (a továbbiakban: KHP) első eleme. Azóta a KHP egyik pillérévé vált. Jogalapja – ahogy a mezőgazdasági piacok szervezésének is – a Szerződés 37. cikke. A KPSZ-t azért hozták létre, hogy a Szerződés 33. cikkében előírt célkitűzések megvalósuljanak a halászati ágazatban, így többek között azért, hogy a piacot stabilizálják és a termelőknek méltányos jövedelmet biztosítsanak.

A jelenlegi KPSZ, ahogy a 104/2000/EK rendeletben szerepel, már nem egyszerű intervenciós rendszer, és nagyobb hangsúlyt fektet a fenntarthatóságot szem előtt tartó halászati és értékesítési tevékenységekre. A KPSZ működése 23 végrehajtó jogszabályon nyugszik (lásd: 1. melléklet). A 2003. évi csatlakozási okmány a halászati termékek közé felvette a sprattot és az aranymakrahalat, és új forgalmazási méreteket vezetett be a balti heringnél.

2. FORGALMAZÁSI ELŐÍRÁSOK

A közös forgalmazási előírások elengedhetetlenek a belső piac és az intervenciós intézkedések megfelelő működéséhez. Legutóbb a 790/2005/EK bizottsági rendelettel³ módosították őket, hogy a sprattra is kiterjedjenek.

Az előírások a termékek minőségének javulásához is hozzájárultak. A 2406/96/EK tanácsi rendelet⁴ 6. cikkének (1) bekezdése a forgalomból való kivonáskor járó pénzügyi támogatásból kizárja a B. frissességi kategóriába sorolt termékeket. A Bizottság szolgálatainak e cikk alkalmazására vonatkozó munkadokumentuma⁵ is elsősorban annak tudja be a minőség javulását, hogy kevesebb B. kategóriába sorolt terméket rakodnak ki.

¹ HL L 17., 2000.1.21., 22. o. A legutóbb a 2003-as csatlakozási okmánnyal módosított rendelet.

² HL L 236., 1970.10.27., 5. o.

³ HL L 132., 2005.5.26., 15. o.

⁴ HL L 334., 1996.12.23., 1. o. A legutóbb a 790/2005/EK bizottsági rendelettel (HL L 132., 2005.5.26., 15. o.) módosított rendelet.

⁵ SEC(2001) 1764, 2001.11.7.

Az előírások a halászati termékek első eladására vonatkoznak, amelyet a tagállamok szabályoznak, más és más módon. Az első értékesítés nyolc tagállamban kötelező árverés útján valósul meg, tizenkettőben pedig a vevőknek történő közvetlen értékesítéssel. Két tagállamban önkéntes árverések vannak, hatban pedig az árverést és a közvetlen értékesítést ötvöző rendszer van érvényben. Noha az árverések megkönnyítik az ellenőrzési és nyomon követési műveleteket, a közvetlen értékesítés jobban megfelel a feldolgozásra szánt hal és az akvakultúratermékek esetében.

A frissesség szerinti besorolás viszonylag egyszerű, könnyen alkalmazható és a halfajok főbb csoportjaihoz jól igazodik. Bizonyos Európai elektronikus halárveréseken a minőségi mutatók módszerét (*Quality Index Method* – QIM) is alkalmazzák, amely egy árnyaltabb, az egyes halfajokon belüli besorolási rendszer. A QIM olyan árveréseknél felel meg, amelyekben korlátozott számú halfajt kínálnak. Ez a módszer azonban bonyolultabb, ezért sokféle termék besorolásakor nehezebb alkalmazni.

A forgalmazási méretet általában tömegben fejezik ki. Emellett a 850/98/EK tanácsi rendelet⁶ minimális biológiai méretet is meghatároz, hosszban kifejezve. Noha a forgalmi méretnek nem célja a halászati erőforrások védelme, nem szabad a védelmi intézkedések ellen hatnia. A forgalmi és a biológiai méret megállapítása nem mindig könnyű feladat. Bizonyos halfajoknál különböző tömegű példányoknak azonos hossza lehet. Ennek egyik lehetséges magyarázata, hogy a hal tömege évszak szerint ingadozik. Együttes forgalmi és biológiai méretbesorolás alá eső halfajoknál előfordulhat, hogy egy példány az előbbi szerint megfelelő, míg az utóbbi szerint nem, vagy fordítva. Másfelől viszont nem esnek egybe a forgalmi és a biológiai méretbesorolás alá eső halfajok.

A Bizottság tizenöt alkalommal tartott ellenőrzést a tagállamokban 2004 és 2005 folyamán, hogy felmérje a forgalmazási előírásoknak való megfelelést. A forgalmazási előírások betartása tagállamonként igen változó. Az előírásokat a kirakodott mennyiségtől függően másképp hajtják végre: a partok mentén, kis mennyiségben kifogott halat általában hagyományos eljárással válogatják szét. Az előírásokat szigorúbban alkalmazzák, ha a termelői szervezetek részt vesznek az ellenőrzésben, amelyet kijelölt helyen, például az árverésen tartanak. A vonatkozó védelmi intézkedések egyre nagyobb összetettsége miatt ismét időszerűvé vált a forgalmi méret és a minimális biológiai méret közötti összefüggés felülvizsgálata.

Tizenhat tagállam számolt be a forgalmi előírások betartására vonatkozó ellenőrzésekről. Négy új tagállam már korábban is tartott ellenőrzéseket saját területén. Kilenc tagállamban derült fény szabálytalanságra.

A harmadik országból származó termékeket illetően egyes tagállamok arról számoltak be, hogy a vámellenőrzésnél nehézségek merültek fel a szabályok alkalmazásában. Ezenkívül több tagállamban jelentős mennyiségben találtak a minimális forgalmazási méretnél aluli importált fagyasztott halat. Ennek oka, hogy a szabályok nem vonatkoznak a fagyasztott állapotú termékekre.

⁶ HL L 125., 1998.4.27., 1. o. A legutóbb az 1568/2005/EK tanácsi rendelettel (HL L 252., 2005.9.28., 2. o.) módosított rendelet.

A konzerv szardíniát illetően a WTO Vitarendezési Testülete 2002. október 23-án Peru javára döntött a *Peru kontra az Európai Közösségek* ügyben (WT/DS231). A Közösséget kötelezték arra, hogy a 2136/89/EK tanácsi rendeletet⁷ hozza összhangba a kereskedelem technikai akadályairól szóló WTO-megállapodással és a *Codex Alimentarius* STAN94 előírásával. Az 1181/2003/EK bizottsági rendelettel⁸ új forgalmi megnevezést kapott hús, a szardíniához hasonló halfaj, a *Sardina pilchardus* faj megnevezése pedig „szardínia” maradt. Azóta csak kevés esetben, egyes közép- és észak-európai tagállamokban találtak „szardínia” néven, helytelen címkézéssel forgalmazott konzerv sprattot.

3. FOGYASZTÓI INFORMÁCIÓK

A 2065/2001/EK bizottsági rendelet⁹ – ha tagállamonként eltérő módon is – általában tudatosabbá tette a halászati termékekhez való fogyasztói hozzáállást. A tagállamok egy részében a hal származási helye és a termelési módszer iránt érdeklődnek leginkább. Más tagállamokban a fogyasztók többet törődnek olyan szempontokkal, mint az ár, a minőség, vagy hogy a hal fenntartható halászatból származik-e.

A kereskedelmi megnevezések nemzeti jegyzékében szereplő fajok száma tagállamonként jelentősen eltér. E megnevezések eddig nem voltak kedvezőtlen hatással a halászati termékek Közösségen belüli mozgására. A Bizottság szolgálatai már elkezdtek felépíteni egy adatbázist, amely az összes nemzeti megnevezést tartalmazni fogja.

Kilenc tagállam esetében módosult a jegyzék. A módosítások száma egytől tizenkettőig terjed; a jegyzékbe néhol csak néhány, másutt 164 új fajt vettek fel. A jegyzékekből lényegében nem töröltek halfajt. Nyolc tagállam vezetett be átmeneti megnevezéseket, amelyek később véglegessé váltak.

A rendelet tagállami végrehajtása 2002-ben és 2003-ban sok kérdést vetett fel a tagállamok értelmezésének helyességével kapcsolatban. A rendelet átmeneti rendelkezéseinek hatálya ráadásul nem volt időben korlátozva. 2004 óta azonban a tagállami végrehajtás nem adott okot semmilyen konkrét panaszra.

Tizenhárom tagállam – közülük négy új tagállam – igyekezett ellenőrzéssel meggyőződni a nyomon követhetőségről. Ennek eredményeképpen nyolc tagállamban mutattak ki bizonyos szabálytalanságokat. A kötelező adatok közül leggyakrabban a halászati terület – elsősorban az akvakultúratermékek származási országa –, a termelési módszer, valamint a nyomon követésnél használt tudományos név hiányzott, vagy volt tévesen megjelölve.

⁷ HL L 212., 1989.7.22., 79. o. A legutóbb az 1181/2003/EK bizottsági rendelettel (HL L 165., 2003.7.3., 17. o.) módosított rendelet.

⁸ HL L 165., 2003.7.3., 17. o.

⁹ HL L 278., 2001.10.23., 6. o.

4. TERMELŐI SZERVEZETEK

4.1. A termelői szervezetek elismerése

2005-ben 203 elismert termelői szervezetet tartottak számon tizenhat tagállamban¹⁰ (lásd még: 2. melléklet). Ebből 74 % jutott Spanyolországra, Franciaországra, Olaszországra, Németországra és az Egyesült Királyságra. Említést érdemel az új tagállamokban megalakult hat termelői szervezet. Öt – dán (1), spanyol (2), illetve holland (2) – termelői szervezetnek van más tagállambeli tagja. Egyes spanyol (2), francia (1), portugál, svéd (1) és egyesült királysági (2) termelői szervezetek felhagytak tevékenységeikkel. Ez elsősorban a kifogott halmennyiség csökkenésével, a tagság megfogyatkozásával és a bevétel hiányával magyarázható.

A termelői szervezetek 86 %-a a halfogási ágazatban tevékenykedik. Hét tagállam 28 termelői szervezete foglalkozik akvakultúratevékenységekkel, 86 %-uk Spanyolországban, Franciaországban vagy Olaszországban. Három tagállamban nemzeti termelői szervezetekből álló társulások is működnek, összesen kilencen (ebből négy francia, három német és kettő olasz).

A termelői szervezetek eddigi tevékenységükkel hozzájárultak az erőforrások fenntartható használatához és a piaci feltételek javulásához. A termelői szervezetek tagállamonként változó mértékben vesznek részt az intervenciós és halászati gazdálkodási feladatokban. Rátérve a tagsági arányra: a tagállamok közül tízben a halászok 50 %-a termelői szervezeti tag. Három tagállamban 12–23 %-os a tagság aránya. Az akvakultúratermelők esetében ez az arány öt tagállamban meghaladja a 75 %-ot, míg kettőben a 10 %-ot sem éri el.

Nyolc tagállam végzett ellenőrzéseket az elismerés feltételeire vonatkozóan. Ennek eredményeképpen két tagállam összesen tizenkét szervezet elismerését vonta vissza. Három tagállam számolt be olyan termelői szervezet ellenőrzéséről, amelynek vannak más tagállambeli tagjai.

2003-ban a holland versenyhatóság (NMa) versennyel kapcsolatos problémát észlelt az északi-tengeri garnélahalászati ágazatban, és nyolc holland nagykereskedőt, valamint nyolc – holland, német, illetve dán – termelői szervezetet pénzbírsággal sújtott, amiért megszegték a holland és az európai versenyjog szabályait. Az NMa kiderítette, hogy az érintett felek tiltott megállapodást kötöttek egymással. Ez az ügy rámutatott a verseny és a közös piacszervezés közötti összefüggés jelentőségére. A termelői szervezetek mentesülnek a versenyszabályok betartása alól, mindaddig amíg tevékenységeik a KPSZ által rájuk bízott feladatok határain belül maradnak.

A termelői szervezetek közötti határon túli együttműködés serkentése érdekében az 1767/2004/EK bizottsági rendelettel¹¹ bevezették a különböző tagállambeli termelői szervezetekből álló társulások elismerését. A társulásoknak ugyanazok a feladatai és kötelezettségei, mint a termelői szervezeteknek, eltekintve az operatív programoktól és a szabályok kiterjesztésétől. 2005-ben Németországban elismertek egy olyan társulást, amely két holland és hat német termelői szervezetből áll.

¹⁰ HL C 293., 2005.11.25., 15. o.

¹¹ HL L 315., 2004.10.14., 28. o.

Termelői szervezetek létrehozása a Halászati Orientációs Pénzügyi Eszköz révén támogatható (lásd: a HOPE-ra vonatkozó 2792/1999/EK tanácsi rendelet¹²). Tárgyalások folynak arról, hogy e támogatásokat az Európai Halászati Alap keretében meghosszabbítsák a 2007–2013-as időszakra.

4.2. A szabályok kiterjesztése

Négy tagállam alkalmazta a termelői szervezet szabályainak tagságon kívüli termelőkre való kiterjesztését. Két kérelmet fogadtak el Belgiumban, kettőt Spanyolországban, hetet Franciaországban és egyet Olaszországban. A kiterjesztés tizenkét fajt érintett Belgiumban, háromat Spanyolországban, háromat Franciaországban és egyet Olaszországban. A tagságon kívüli érintettek aránya a Belgiumban tapasztalt 10 % és a franciaországi 53 % között alakult. A kiterjesztés időtartama háromtól tizenkét hónapig terjedt. Nem engedélyeztek az akvakulturatermékekre vonatkozó kiterjesztést.

Leggyakrabban a halfogást korlátozó, valamint a kirakodást és az első értékesítést tiltó intézkedéseket terjesztették ki. Bizonyos kivonási árak betartását is megkövetelték Belgiumban és Olaszországban. Csak Belgiumban volt arra eset, hogy a szabályok kiterjesztésével összefüggő költségeket tagságon kívüliekkel fizettették meg. Másfelől viszont az árukivonás szabályainak kiterjesztése egyetlen tagállamnál sem járt azzal, hogy tagságon kívüliek ellentételezést kaptak volna eladhatatlan termékeik után.

4.3. Működési programok

Az operatív programok hozzájárultak ahhoz, hogy a termelői szervezetek tevékenységei szervezettebbé és jövedelmezőbbé váljanak. Vannak azonban olyan tényezők – például az éghajlati és a biológiai változások, vagy a védelmi intézkedések –, amelyekre a termelői szervezet nem tud hatni, mégis befolyásolják termelési és értékesítési lehetőségeit.

Bizonyos jelekből arra következtethetünk, hogy a termelői szervezetek nehezen tudják megszervezni a termelési és értékesítési tevékenységeket. Ennek oka az, hogy a halászati tevékenységek kiszámíthatatlanok, ami problematikussá teszi a kínálatnak a piaci kereslethez való hozzáigazítását. A programok végrehajtásának első évében egyes termelői szervezeteknek nehézséget okozott az eljárási határidők és a célkitűzések teljesítése. Másfelől egyes tagállamoknak is nehézséget jelentett a programok végrehajtása és a kifizetési szabályok alkalmazása.

Tíz tagállam tartott a működési programokra vonatkozó ellenőrzést. Hat tagállamban volt eset arra, hogy a programot elmulasztották kidolgozni, kettőben pedig, hogy annak végrehajtása maradt el.

A működési programok tervezési eszközökhöz juttatják a termelőket, így jobban bevonják őket a halászati és értékesítési feladatok irányításába. Ezenkívül lehetőséget adnak arra, hogy a nemzeti hatóságok az év során nyomon kövessék a termelői szervezetek halászati tevékenységeit. Az elérhető információk alapján a működési programok beváltották az elvárásokat. A termelői szervezetek a

¹² HL L 337., 1999.12.30., 10. o. A legutóbb a 485/2005/EK tanácsi rendelettel (HL L 81., 2005.3.30., 1. o.) módosított rendelet.

kedvezőtlen piaci helyzet ellenére is csak nagyon ritkán vizsgálták felül a programot, bizonyos termékeket pedig 2001 és 2004 között fokozottabban vontak ki. Ahhoz, hogy a programok jelentősebb szerepet játsszanak a piacokon, nagyobb fontosságot kellene adniuk az olyan intézkedéseknek, amelyek célja, hogy a kínálat az egész halászati évre eloszolják, továbbá a termelőket kapcsolatba kellene léptetniük az értékesítési lánc másik végével.

Az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garanciaalap (EMOGA) támogatást nyújt a működési programok előkészítéséhez. E kiadások alakulását a 3. melléklet mutatja. A támogatás időtartama legfeljebb öt év, ezalatt a termelői szervezetek fokozatosan hozzászokhatnak kötelezettségeik teljesítéséhez. Egyetlen tagállam élt a HOPE-ra vonatkozó rendelet szerinti kiegészítő támogatások lehetőségével.

4.4. Minőségfejlesztési tervek

Minőségfejlesztési tervet betervező termelői szervezet mindössze három tagállamtól kapott rendkívüli elismerést: két spanyol termelői szervezet (az akvakultúraágazatból), valamint egy francia és egy olasz (a halfogási ágazatból). Egyszer fordult elő, hogy egy tagállam visszavonta az elismerést, mivel a kérdéses termelői szervezet felhagyott tevékenységeivel.

A HOPE-ra vonatkozó rendelet értelmében pénzügyi támogatás adható az ilyen tervek előkészítéséhez. Tárgyalások folynak arról, hogy e támogatásokat az Európai Halászati Alap keretében meghosszabbítsák.

5. ÁGAZATKÖZI SZERVEZETEK

2005-ben csak három tagállam négy ilyen szervezete volt elismerve: kettő Spanyolországban (akvakultúra- és halfogási ágazat), egy Franciaországban (akvakultúra) és egy Olaszországban (halfogás és akvakultúra). E szervezetek kis számára egyelőre nincs kielégítő magyarázat, de elképzelhető, hogy az értéklánc különböző alágazatai között hiányos az együttműködés. A szabályoknak tagságon kívüliekre való kiterjesztését itt még nem alkalmazták.

6. AZ ÁRAK ÉS AZ INTERVENCIÓ

6.1. Az árak

Az **irányárak** a piaci helyzetet hivatottak tükrözni az érintett fajok vonatkozásában. Ahhoz, hogy a piacra stabilizálólag hassanak, nagyjából követniük kell a piaci irányzatokat, eközben azonban a piaci ár alatt kell maradniuk, az áringadozások miatt kellő biztonsági sávot hagyva. A 4. melléklet szemlélteti a piaci árak és az irányárak alakulását 2001 és 2004 között. Bizonyos tagállamokban azonban jelentősen eltér egyes halfajok irányára és piaci ára. Az irányáraknak szerepük van annak megelőzésében is, hogy az árak túlságosan eltérjenek egyik halászati évről a másikra.

A fehér húsú halak piaci ára 2002-ben és 2003-ban jelentősen visszaesett. Ez látszólag képtelenség, hiszen e halfajokból évről évre kevesebbet fognak ki a Közösségben, másfelől pedig helyreállítási tervek készültek. Az egyik lehetséges

magyarázat az, hogy a közösségi halászat nem volna képes a feldolgozó ipart megfelelő mennyiségű és méretű hallal rendszeresen ellátni.

Sok fontos kereskedelmi faj ára az utóbbi években nem követte a termelési költségek alakulását. Több fehér húsú halfaj első értékesítéskori átlagára például 2000 és 2005 első fele között nem változott, sőt esetenként csökkent (lásd: 5. melléklet).

A halarak stagnálásáért vagy csökkenéséért gyakran okolják a halak uniós piacán tapasztalható egyre magasabb behozatali arányt és az akvakultúra fejlődését. Erre azonban nincs bizonyíték. Valójában mindez valószínűleg kevésbé járul hozzá a halászok bevételeinek csökkenéséhez, mint más tényezők, például hogy az eladások a nagy üzlethálózatokban összpontosulnak, vagy hogy megnőtt a verseny a hal és a többi élelmiszeripari termék között, ami a nagykereskedőket árai és haszonkulcsuk csökkentésére kényszeríti. Ez az értékesítési láncon végig érezteti hatását, de elsősorban a termelőket sújtja.

6.2. Intervenció

A KPSZ jelentősen csökkentette az intervenció általános mértékét. A mérsékelt – 2001 és 2004 között évi 9–12 millió euro összegű – kiadások is erre utalnak. Ezek az éves adatok lényegesen alulmúlják az 1990-es évek 33 millió ECU-s csúcserékét (lásd: 6. melléklet). A 7., 8., 9., 10. és 11. melléklet a különféle intervenciók mechanizmusok kiadásairól tájékoztat. Az intervenciók és a működési programok kiadásaiért az EMOGA vállal kezességet. Ami a 2007–2013-as időszakra vonatkozó új pénzügyi keretet illeti, továbbra is az 1290/2005/EK tanácsi rendelet¹³ létrehozott Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) fedezi a halászati piacokkal kapcsolatos kiadásokat.

A 2001/80/EK bizottsági rendelet¹⁴ és a 2002/2306/EK bizottsági rendelet¹⁵ szerinti, a tagállamok és a Bizottság közötti FIDES II. elektronikus adatátviteli rendszer 2003 óta teljesen üzemképes. Kezdetben néhány tagállamnak gondot okozott a rendszer működése, a későbbi években azonban általában már sikeresebbek voltak a bejelentések.

Egyetlen tagállam tapasztalt szabálytalanságokat az intervenciók mechanizmusokban, különösen az árukivonások tekintetében. 2003-ban, 2004-ben és 2005-ben a Bizottság három tagállamban ellenőrizte az intervenciók kiadásait. Írországban az intervenció igazgatása és ellenőrzése 2002–2003-ban hiányos volt. A főbb hiányosságok azzal voltak összefüggésben, hogy egyfelől a termelőknél nem győződtek meg kellőképpen arról, hogy minden intézkedést megtettek-e az intervenció elkerülésére, másfelől a piacról kivont halmennyiség rendeltetését nem ellenőrizték kellőképpen. Az is előfordult, hogy kizárólag az intervencióból való részesedés céljából végeztek halászati tevékenységet.

¹³ HL L 209., 2005.8.11., 1. o.

¹⁴ HL L 13., 2001.1.17., 3. o. A legutóbb a 2003-as csatlakozási okmánnyal módosított rendelet.

¹⁵ HL L 348., 2002.12.21., 94. o.

6.2.1. *Kivonás*

A KPSZ csökkentette a piacról kivont halmennyiség után fizetett ellentételezést. A kivonás olyan alkalmi túlermelés ellensúlyozását szolgálja, amelyet a piac nem tud felvenni. A kivont mennyiségeknek a termeléshez viszonyított aránya a nyílt tengeri fajoknál kevesebb mint 2 %, a fehér húsú halfajok esetében pedig 1 % körüli volt a 2001–2004-es időszakban (lásd: 12. melléklet).

A fehér húsú halfajok esetében mégis jelentősen megugrottak a kivonások 2002-ben és 2003-ban, holott a közösségi termelés csökkent. Miközben fogynak a készletek, olyan halfajoknál kerül sor kivonásra, amelyek védelmi intézkedések alá esnek, ami visszásnak hat, különösen ha a piacról kivont halmennyiségre úgymond megsemmisítés vár.

Hét tagállamban tartottak a kifizetés végrehajtására vonatkozó ellenőrzéseket. Három tagállamban a közölt adatok nem mindig egyeztek meg a ténylegesen kivont mennyiségekkel.

6.2.2. *Átcsoportosítás*

A KPSZ lényegesen megnövelte a piacra kerülés elhalasztását szolgáló termékfeldolgozáshoz és -tároláshoz nyújtott támogatást. Az átcsoportosítási műveleteknek köszönhetően kevesebb halat kell megsemmisíteni, a termékek pedig nagyobb haszonnal értékesíthetők.

A támogatás odaítélése bonyolultabb eljárást követ, mint a kivonások esetében. Az előlegfizetés a támogatáshoz kapcsolódik, de nem függ a tárolt termék értékétől. Bizonyos körülmények között a termelői szervezetek számára esetleg előnyösebb bizonyos halmennyiséget végleg kivonni a piacról, mint feldolgozni és tárolni a termékeket.

Öt tagállam végzett a termékek támogathatóságára vonatkozó ellenőrzéseket. Két tagállamban tapasztaltak az előírásoktól való eltéréseket.

6.2.3. *Független kivonás és átcsoportosítás*

A független intervenciók célja, hogy a regionális piacokat stabilabbakká tegyék. Ez a mechanizmus több önállóságot ad a termelői szervezeteknek, mivel rájuk bízva az intervenciós ár rögzítését. Az Európai Unió 2004. évi bővítésekor a támogatható termékek jegyzéke kiegészült a sprattal és az aranymakrahallal.

Hat tagállamban tartottak a kifizetés végrehajtására vonatkozó ellenőrzéseket. Két tagállamban a közölt adatok nem mindig egyeztek meg a ténylegesen kivont mennyiségekkel.

6.2.4. *Magánraktározás*

Magánraktározás a hajón lefagyasztott bizonyos termékeknél alkalmazható. A magánraktározási rendszert egyetlen tagállam alkalmazta, 2002-ben és 2004-ben. Ez a tagállam ellenőrzéseket végzett, hogy meggyőződjön a termékek támogathatóságáról, és talált néhány terméket, amely nem tett eleget a feltételeknek.

6.3. Feldolgozásra szánt tonhal

A konzerviparnak leszállított tonhal után nyújtott kompenzációs juttatás az egyetlen olyan intervenciós mechanizmus, amely a termelők közvetlen támogatásán alapul. Bevezetésével azokat a hátrányokat kívánták ellentételezni, amelyek a halfogási ágazatot érték a feldolgozóipar számára importált termékek vámtarifa-védelmének autonóm eltörlése miatt. A KPSZ csökkentette a mechanizmus működését kiváltó küszöböt. Így a kiadások jelentősen csökkentek (lásd: 11. melléklet). A juttatáshoz valószínűleg részben azért is folyamodnak kevésbé, mert a trópusi halászati területeken fejlettebbé vált a halfeldolgozás. A mechanizmust 2001-ben (lásd: 2496/2001/EK bizottsági rendelet¹⁶), majd 2003-ban (lásd: 110/2005/EK bizottsági rendelet¹⁷) és 2004-ben (lásd: 1342/2005/EK¹⁸ és 1343/2005/EK bizottsági rendelet¹⁹) hozták működésbe. Eddig három tagállam élt a juttatás lehetőségével. Egy tagállam végzett ellenőrzéseket, hogy meggyőződjön a termékek támogathatóságáról, és talált néhány terméket, amely nem tett eleget a feltételeknek.

A közösségi termelői ár célja, hogy tükrözze a piaci tényeket és hozzájáruljon a túlzott árkilengések megelőzéséhez. A tonhal piacán azonban 4–5 éves időszakonként jelentős áringadozások tapasztalhatók.

2004. január 28-án az Elsőfokú Bíróság ítéletet hozott a 142/01. és a T-283/01. számú ügyben. Ezek az ügyek a termelői szervezet tagságában bekövetkező változásokkal és a juttatás kiszámítását érintő következményeikkel kapcsolatosak. Az Elsőfokú Bíróság megerősítette, hogy mivel a juttatás a közösségi termelők jövedelmének védelmét szolgálja, a kedvezményezett végső soron a termelő, nem pedig a termelői szervezet.

7. HARMADIK ORSZÁGOKKAL FOLYTATOTT KERESKEDELEM

7.1. Kereskedelempolitikai intézkedések

A 2000/104/EK rendelet felfüggesztette a vámtétel alkalmazását néhány, feldolgozásra szánt termék tekintetében. Többéves autonóm vámkontingenseket nyitottak meg a 2001–2003-as időszakra (lásd: 2803/2000/EK tanácsi rendelet²⁰ és 1771/2003/EK tanácsi rendelet²¹), valamint a 2004–2006-os időszakra (lásd: 379/2004/EK tanácsi rendelet²²). A 13. melléklet szemlélteti a termékeket és a rájuk alkalmazandó vámkontingens mennyiségének alakulását 2001 és 2006 között. A 2801/2000/EK tanácsi rendelet²³ ezenkívül ideiglenesen felfüggesztette olyan termékek vámtételét, amelyek a Közösségben nem szerezhethők be.

Saját versenyképességének növelése és tevékenységeinek hosszú távú tervezhetősége érdekében az ipar a halászati termékek teljes liberalizálását szorgalmazza. A vámtétel

¹⁶ HL L 337., 2001.12.20., 25. o.

¹⁷ HL L 21., 2005.1.25., 5. o.

¹⁸ HL L 212., 2005.8.17., 5. o.

¹⁹ HL L 212., 2005.8.17., 8. o.

²⁰ HL L 331., 2000.12.27., 61. o.

²¹ HL L 258., 2003.10.10., 1. o.

²² HL L 64., 2004.3.2., 7. o.

²³ HL L 331., 2000.12.27., 1. o.

felfüggesztése jelenleg túl kevés terméket érint a feldolgozóipar igényeinek kielégítéséhez. Ezenkívül egyes termékeknél már az év elején kimerül a vámkontingens. Az ellátási hiány esetén alkalmazható vámkontingens-módosítási eljárások elég bonyolultnak és időigényesnek bizonyultak. Másfelől azonban a piacra jutással kapcsolatos WTO-tárgyalások miatt ebben a pillanatban nem volna helyénvaló módosítani a közösségi vámstruktúrát. A tárgyalások lezárása után az ipar ellátási feltételeinek javítása leginkább vámkontingensekkel tűnik megoldhatónak.

7.2. Referenciaárak és védintézkedések

A referenciaár hivatott megvédeni a rendellenesen alacsony áron történő árubehozatal ellen. A behozatali ár alakulását tükröző mutatóként és vészjelzőként hasznos szerepet tölt be.

Védintézkedéseket árubehozatal vagy -kivitel miatti súlyos piaci zavar esetén alkalmaznak. Az uruguayi tárgyalási forduló lezárulta óta a 3285/94/EK tanácsi rendelet²⁴ szabályozza a védintézkedéseket. Ennek alapján írtak elő a tenyésztett lazac behozatalára vonatkozó védintézkedéseket a 206/2005/EK bizottsági rendelettel²⁵, amelyet időközben hatályon kívül helyezett a 627/2005/EK bizottsági rendelet²⁶.

8. KÖVETKEZTETÉSEK

1. Az intervenciók szintjének csökkentése hatékony politikának bizonyult. A kivonásokból eredő kiadások a 104/2000/EK rendelet célkitűzéseinek megfelelően csökkentek.
2. A kivonások pazarló gyakorlatát láthatóan kiszorítják az átcsoportosítási műveletek. Tagállamonként nagyon eltérő mértékben folyamodnak intervencióhoz.
3. A KPSZ működése látványossá tette a termelői szervezetek szerepének fontosságát. A tagállamok és a termelői szervezetek egyaránt kedvezően fogadták, hogy a kereslet és a kínálat kiegyenlítésének eszközeként megjelentek a működési programok.
4. Az ágazatközi szervezetek bevezetése nem volt sikeres. Ez annak is lehet a jele, hogy az értékesítési lánc különböző piaci szereplői között elégtelen az együttműködés.
5. A piaci árak nem követték a termelési költségek alakulását, noha a védelmi intézkedések és a helyreállítási tervek számos halfajt érintettek. Ez még bonyolultabbá teszi a Szerződés 33. cikkében célként kitűzött egyensúly elérését.
6. A fogyasztók és a feldolgozóipar igényeinek kielégítéséhez a közösségi piac egyre inkább rászorul harmadik országok termékeinek behozatalára.

²⁴ HL L 349., 1994.12.31., 53. o. A legutóbb a 2200/2004/EK tanácsi rendelettel (HL L 374., 2004.12.22., 1. o.) módosított rendelet.

²⁵ HL L 33., 2005.2.5., 8. o.

²⁶ HL L 104., 2005.4.23., 4. o.